

3. Вшанування пам'яті Миколи Бажана з нагоди 115 річниці від дня народження. URL: <https://ff.udpu.edu.ua/vshanuvannya-pamyati-mykoly-bazhana-z-p/> (дата звернення 14.04.2023).

4. До ювілею Ніка Бажана. URL: <https://ff.udpu.edu.ua/do-yuvileyu-nika-bazhana/> (дата звернення 14.04.2023).

5. Літоб'єднання імені Миколи Бажана URL: <https://ff.udpu.edu.ua/nauka-i-tvorchist/litobjednannya-imeni-mykoly-bazhana/> (дата звернення 14.04.2023).

6. Пархета Л. Вивчення творчості Миколи Бажана на уроках літератури рідного краю. *Філологічний часопис*. 2017. Вип. 2. С. 292–298.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-300-5-30>

МАНІПУЛЯЦІЇ В СУЧАСНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

Семак Л. А.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри філології

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

м. Дніпро, Україна

Медіадискурс постає і протікає в різних сферах комунікаційних процесів, є тематично оформленим, соціально й культурно значущим результатом мовномисленевої діяльності, невід'ємною рисою повсякденного життя сучасного суспільства. Вивчення медіадискурсу має неабияке значення, оскільки через розуміння його сутності можна усвідомити особливості мовомислення окремих індивідуумів і груп людей, які є продуцентами або реципієнтами медіапродукту, а також засоби, методи й тактики впливу, презентовані в ньому.

Дослідженню медіадискурсу присвятили свої праці такі науковці, як Б. Нечипоренко, Г. Подшивайлова, К. Тараненко, Ю. Шепель, О. Шпортько, М. Яцемірська та ін. У працях лінгвістів розкрито поняття дискурсу й медіадискурсу, з'ясовано мовні й стилістичні особливості медіатексту й медіадискурсу, проте додаткових коментарів потребують засоби маніпулятивного впливу, до яких вдаються продуценти таких повідомлень, оскільки, як слушно зауважує Ю. Шепель, «рекламна й політична інформація здебільшого доставляється споживачеві «безкоштовно», її виготовлення та доставку оплачують замовники, зацікавлені у формуванні попиту на певні товари й ідеї. [...] Оскільки технології

маніпулювання цілеспрямовані й з успіхом впливають на значну більшість споживачів інформації, монопольну власність генераторами інформації в демократичних суспільствах цілком замінюють колишні недемократичні методи управління» [1, с. 302].

Мета цієї розвідки – проаналізувати основні види маніпулятивного впливу в сучасних засобах масової інформації.

Медіа досі залишаються основним інструментом офіційного інформування населення, проте змінюються комунікаційні канали й технології передавання відомостей у зв'язку з упровадженням цифрових технологій, перенаціленням визначальних тенденцій розвитку людської цивілізації, цифровізацією і діджиталізацією всіх суспільних сфер життєдіяльності людини, через що змінюється і мова подання інформації. Інформації стає усе більше, відповідно й охочих надати її та отримати з цього певну користь стає теж більше. Медіа намагаються трансформувати мовні засоби у такий спосіб, щоб зацікавити реципієнта, тому все частіше вдаються до маніпулятивних засобів, а пересічному читачеві, своєю чергою, слід навчитися розпізнавати такі маніпулятивні засоби, критично осмислювати відомості, відмежовувати істинну інформацію від спотвореної чи хибної у шквальному потоці яскравих і промовистих заголовків та повідомлень. Як зазначають науковиці Т. Pakhomova, V. Hryhorieva, A. Omelchenko, M. Kalenyk & L. Semak, «через інформаційну переважаність людина може бути вразливою перед потужним потоком інформаційного середовища» [2, с. 82].

Медіадискурс пов'язаний із маніпуляцією, що є однією з ключових понять критичного аналізу дискурсу, які потребують подальшого теоретичного аналізу. Маніпуляції є формами зловживання соціальною владою, когнітивного контролю розуму та дискурсивної взаємодії. Виділяють кілька аспектів визначення маніпуляції, а саме: соціальний, когнітивний і дискурсивний. У соціальному аспекті маніпуляція визначається як нелегітимне панування, що підтверджує соціальну нерівність. Із когнітивного погляду маніпуляція як контроль розуму передбачає втручання в процеси розуміння, формування упереджених ментальних моделей і соціальних уявлень, як-от знання та ідеології. У дискурсивному аспекті маніпуляція загалом включає звичайні форми ідеологічного дискурсу, наприклад, підкреслення чийхось позитивних ознак і водночас підкреслення негативних ознак інших. Маніпуляція відрізняється від реального законного раціонального викладу, наприклад, у переконанні та наданні інформації.

Ми визначаємо медіаманіпуляцію як соціолінгвістичний і лінгво-технічний процес, за допомогою якого вмотивовані суб'єкти використовують певні мовні й технічні засоби чи технології в медіапросторі, намагаючись привернути увагу загалу й вплинути на публічний дискурс

за допомогою оманливих, креативних або неправдивих тактик. Наприклад, на медіаресурсах можуть розмішувати, наприклад, певні псевдозаклики, меми, вірусні відео, підроблені документи або витік інформації. Маніпулювання засобами масової інформації є широким терміном, оскільки його можна використовувати для визначення низки інших термінів, таких як дезінформація, інформаційні операції або операції впливу.

Відмінною рисою медійної реальності є те, що часто неможливо перевірити достовірність її символів і образів. Різноманітні техніки маніпулювання свідомістю аудиторії, наприклад, цілеспрямоване спотворення інформації, її тенденційне подання, образне проєктування медіареальності, що зумовило також появу терміна «медіафейковий дискурс», що може бути представлений як просте наслідування, так і витончена фальсифікація. Медійна реальність для пересічного слухача замінює соціальну реальність, а створений образ події в його свідомості витісняє власне подію. Для того, щоб адекватно сприймати інформацію, слід навчитися застосовувати «функціонально-системний методичний підхід, а також метод аналізу та синтезу, порівняння, дедукції, узагальнення самостійних характеристик» [3, с. 190].

Отже, медіадискурс презентований змодельованою мовою, а не звичними мовними засобами, створений цілеспрямовано й зумисно різними способами, із-поміж яких це і вживання синонімічних лексичних одиниць з різними відтінками значень, різним конотативним забарвленням. Використання різних номінативних засобів під час позначення того самого поняття провокує також різне ставлення до нього, відповідно, різні реакції, дії і поведінку реципієнтів дискурсу.

Література:

1. Шепель Ю. Медіа-дискурс як засіб маніпулятивного впливу на читача. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: Дискурсознавство. Текстологія. Літературознавство*. 2017. С. 302–307. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/rgf,%D0%9C%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%80+%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%83,+60.pdf (дата звернення: 09.04.2023).

2. Pakhomova T., Hryhorieva, V., Omelchenko, A., Kalenyk, M., Semak, L. The formation of digital competence by means of information and communication technologies among students of higher education. *Revista Eduweb*, 2023. № 17 (2), 78–88. <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.02.7>. URL: <https://revistaeduweb.org/index.php/eduweb/article/view/519/612> (дата звернення: 09.04.2023).

3. Pakhomova T., Vasilieva, P., Piddubtseva, O., Rezunova, O., Serdiuchenko, Y. Education in Universities in the Context of Distance Education. *Journal of Higher Education Theory and Practice*. 2022. № 22 (6). P. 190–199. <https://doi.org/10.33423/jhetp.v22i6.5241>. URL: <https://www.proquest.com/openview/674b43cc41ae2271d68ef5c13b14ed4c/1?pq-origsite=gscholar&cbl=766331>. (дата звернення: 10.04.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-300-5-31>

ЛІНГВІСТИЧНИЙ ТА ЕКСТРАЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ НАЗВ-ПРИЗВИСЬК СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Філатова О. О.

*кандидат філологічних наук
старший викладач кафедри романо-германських мов
Національна академія Служби Безпеки України
м. Київ, Україна*

Увага лінгвістичних досліджень завжди була і залишається прикута до вивчення прийомів та засобів поповнення лексичного складу англійської мови. Причиною цього стає необхідність позначати та відобразити у мові динамічні екстралінгвальні процеси, такі як розвиток науки та техніки, глобалізаційний розвиток країн, міжкультурні контакти, вдосконалення інформаційних технологій тощо. За визначенням Ю. А. Зацного «Часте повторення і відтворення таких мовних одиниць призводить до їх переходу з мовленнєвої до мовної системи, а вже потім вони фіксуються словниками, адже чим більша соціальна значущість інформації, тим більша ймовірність віднести цю лексичну одиницю до активного словника» [1, с. 16].

В процесі вивчення англійської мови, а особливо під час курсу «Лінгвокраїнознавство англійськомовних країн», користувачі часто стикаються з назвами країн, регіонів, окремих областей. Інтересу підлягають не лише нові назви, а і вже існуючі. Часто виникає питання, чому країна чи регіон отримали ту чи іншу назву. Взагалі наймінг, або назовництво – процес надзвичайно складний та багатоаспектний. «Назовництво передбачає не тільки вибір або створення назви, а ще й перевірку майбутньої назви на співзвучність, легкість для вимови та запам'ятовування, комплексне дослідження її сприйняття цільовою аудиторією, визначення патентної чистоти фонетики назви [2].